herpy

GEKKOER

Europæisk halvfingergekko

Hemidactylus turcicus

Hemidactylus turcicus er en lille, bleg og vorteklædt gekko, der følger med mennesket langs hele Middelhavet og jager insekter på husmure om natten. Den er hårdfør og nem at holde, men en erfaren hånd ved terrariet gør godt, fordi mange fakta om dens pasning i fangenskab kun er sparsomt dokumenteret.

Familie: Gekkonidae Engelsk: Mediterranean house gecko Tidligere navn: *Lacerta turcica; Gekko turcicus; Hemidactylus verruculatus* Udgivet 15. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**10-13 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**3-9 år**
Aktiv	**Nat**
Levevis	**Klippeboende**
Biotop	**Halvørken og klippeterræn**
Sværhedsgrad	**Begynder**

PASNING

Min. terrarie	**45 × 30 × 60 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-28 °C**
Hotspot	**28-32 °C**
Temperatur, nat	**18-22 °C**
Luftfugtighed	**50-70 %**
UVB	**Valgfri**
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis eller 1 han med flere hunner**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**5-12 mdr.**
Kuldstørrelse	**1-2 æg**
Kuld pr. år	**1-4**
Inkubation	**40-60 dage** ved 29-31 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten er hverken opført i CITES eller i EU's forordning om handel med vilde dyr, så der kræves ingen CITES- eller EU-papirer ved køb og salg. IUCN vurderer den som livskraftig. Slip aldrig dyr løs, for arten er indført til store dele af USA, Mellemamerika og Caribien. Ellers gælder dyrevelfærdslovens almindelige krav.

Om arten

Hemidactylus turcicus er en lille, slank gekko med bredt hoved, store øjne uden låg og en lodret spalte som pupil. Huden er tynd og bleg, ofte næsten gennemsigtig, i farver fra hvidlig og lyst gråbrun til lyserød og sandgul, med mørke pletter på ryggen og mørke bånd på halen. Ryggen er besat med rækker af store, kantede knopskæl, og bugen er hvidlig og så tynd, at man af og til kan ane æg indeni. Tæerne har hæfteskiver, som ikke når helt ud til spidsen, og det er dem, slægtsnavnet *Hemidactylus* (halvfinger) henviser til. De gør, at dyret kan gå på lodret glas og hænge i loftet.

Voksne dyr bliver typisk 10-13 cm inklusive hale og kan i sjældne tilfælde nå 15 cm. Kroppen alene, fra snude til kloak, måler omkring 4-6 cm. Hannerne har en række porer foran kloakken og et lidt bredere hoved end hunnerne. Der findes ingen pålidelige vægttal for voksne dyr. I fangenskab kan arten blive 3-9 år, og i naturen er der fundet dyr på op til 9 år. Halen kan smides og vokser ud igen, men den nye hale er glattere og ser ikke ud som den gamle.

Arten blev beskrevet af Linné i 1758 som *Lacerta turcica*, opkaldt efter den tyrkiske del af dens udbredelse, og har siden heddet blandt andet *Gekko turcicus* og *Hemidactylus verruculatus*. Der er mange nærtbeslægtede *Hemidactylus*-arter, og en del dyr i Middelhavsområdet, der tidligere gik under dette navn, regnes i dag for andre arter.

Det er en rolig og tilpasningsdygtig art, som aldrig har været et udbredt terrariedyr. Den er hurtig og genert og passer bedst til den, der vil iagttage en lille nattejæger, ikke holde den i hånden. Dyr i handlen er ofte vildfangede eller af uklar oprindelse, så spørg efter opdrættede dyr.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Udbredelse og levested

Hemidactylus turcicus lever naturligt rundt om Middelhavet. I Europa findes den i Portugal og Spanien, Sydfrankrig, Italien, på Malta, langs Adriaterhavets kyst i Kroatien, Bosnien-Hercegovina, Montenegro og Albanien, i Grækenland og på mange af øerne, på Cypern og i Tyrkiet. I Nordafrika går den fra det nordlige Marokko gennem Algeriet og Tunesien til Libyen og Egypten, og i Mellemøsten findes den i Israel, Palæstina, Libanon, Jordan og Syrien. Arten er desuden fundet i dele af Arabien og Nordøstafrika, men her er det uklart, hvad der er oprindeligt, og kortet viser kun Middelhavsområdet.

Arten er et godt eksempel på en kulturfølger. Den er bragt med skibsfragt og last til Balearerne og Kanarieøerne, til Mexico og Mellemamerika, Cuba og Puerto Rico og til store dele af det sydlige USA, hvor den er særlig godt etableret langs Golfkysten og har bredt sig videre mod nord og vest. Fund på kortet uden for Middelhavsområdet stammer fra sådanne indførte bestande.

> **Oprindelig udbredelse:** Portugal, Spanien, Frankrig, Italien, Malta, Kroatien, Bosnien-Hercegovina, Montenegro, Albanien, Grækenland, Cypern, Tyrkiet, Marokko, Algeriet, Tunesien, Libyen, Egypten, Israel, De palæstinensiske områder, Libanon, Jordan og Syrien.

LEVESTED

Hemidactylus turcicus lever i kyst- og lavlandsegne med mildt, tørt middelhavsklima. I naturen sidder den på klipper, i stenmure og i sprækker og huler, og den er fundet i buskads og op til bjergegne. Langt de fleste kender den dog fra byer og landsbyer, hvor den holder til i sprækker i gamle mure, bag skodder og under tagsten og jager ved udendørs lamper, hvor insekter samles.

Den er nataktiv. En undersøgelse fra Évora i Portugal fandt den helt igennem nataktiv med højeste aktivitet omkring kl. 2. Der er ikke fundet offentliggjorte målinger af temperatur og luftfugtighed på dens skjulesteder, men klimaet i de egne, den lever i, har varme, tørre somre og kølige, regnfulde vintre, og avlssæsonen ligger i foråret og sommeren, fra april til august. Rytmen med en køligere vinter er værd at have i baghovedet i terrariet.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

Pasning

TERRARIET

Pasningen af *Hemidactylus turcicus* i fangenskab er ikke videnskabeligt dokumenteret. Et enkelt dyr kan holdes i et terrarie på 45 × 30 × 60 cm (længde × bredde × højde). Højden er vigtigere end bundarealet, fordi gekkoen er en klatrer. Flere dyr skal have mere plads: regn med cirka 75 liter til tre dyr og omkring 20 liter mere for hvert ekstra dyr.

Indret med korkbark, grene og stykker skifer eller sten, der danner snævre sprækker, hvor dyret kan presse sig ind med ryg og bug mod underlaget. Dyret skal have flere skjul i forskellige højder, også et ved den varme side og et ved den kølige. Planter af kunstig eller levende slags giver dækning. Som bund fungerer køkkenrulle, som er nem at skifte, eller en blanding af sand og jord uden gødning. Undgå løse partikler, som dyret kan sluge, når det tager insekter.

Gekkoen er en kunstner til at slippe ud. Brug et tætsluttende låg af net eller fine ventilationsåbninger, og luk døre grundigt, hver gang.

TEMPERATUR

Om dagen holdes terrariet på 24-28 °C, og et lille varmt sted kan nå 28-32 °C. Om natten må temperaturen falde til 18-22 °C. Disse tal bygger på erfaringer fra fangenskab og artens naturlige klima, og de er ikke målt i naturen. *Hemidactylus turcicus* er nataktiv og opholder sig meget af dagen i skjul, så giv den en tydelig gradient, så den selv kan vælge.

Varm skjulestedet op fra siden med en svag varmemåtte eller en lav pære, styret af en termostat. Sæt ikke varmekilden midt i terrariet. Mål med digitale termometre både i den varme og den kølige ende, og sluk varmen om natten, hvis rummet er over 18 °C. Forskellen mellem dag og nat er sund. En kølig vinter med lidt lavere temperatur og kortere dage er ikke dokumenteret som nødvendig for arten i fangenskab.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Hold luftfugtigheden mellem 50 og 70 %. Angivelserne går op til 60-75 %, men *Hemidactylus turcicus* kommer fra tørre til halvtørre egne og klarer sig med moderat fugt. Spray terrariet let en gang om dagen, helst om aftenen, så der sidder dråber på sten og blade, og lad det tørre op igen. Gekkoen drikker dråber fra overflader.

Stil alligevel en lav skål med frisk vand, som skiftes med få dages mellemrum. Vedvarende høj fugt og stillestående luft giver svamp og luftvejsproblemer, så ventilationen skal være god. Et fugtigt skjul, fx en lille æske med let fugtet mos, hjælper dyret af med huden, også på tæerne.

LYS OG UVB

Hemidactylus turcicus er nataktiv og skal efter alt at dømme ikke bruge UVB for at klare sig. Et svagt UVB-rør kan alligevel give en tydelig døgnrytme, og det skader ikke, hvis der er skygge og skjul i hele terrariet. Der er ikke fastsat nogen Ferguson-zone for arten.

Sæt belysningen til 10-12 timer om dagen på et tænd-sluk-ur, og lad der være helt mørkt om natten. Gekkoen er mest aktiv om aftenen og i de første timer af natten, så kig til den, når lyset går ud. Brug ikke stærke spotlamper over terrariet.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Hemidactylus turcicus er insektæder. I naturen tager den møl, kakerlakker, sommerfuglelarver, græshopper, ørentviste, myg, cikader, myrer, edderkopper og bænkebidere, og den foretrækker levende bytte frem for dødt. I fangenskab kan du give fårekyllinger, dubia-kakerlakker, melorme og af og til voksmøllarver. Byttet må højst være lige så bredt som dyrets hoved. Giv insekterne et par dages godt foder, før de ender i terrariet.

Voksne dyr kan få 4-5 insekter 3-4 gange om ugen. Det er en rimelig tommelfingerregel, men justér efter dyrets form. Halerod og krop skal være fyldige, men ikke fede. Unger fodres oftere med mindre insekter, helst hver dag.

Pudr insekterne med kalk og D3-vitamin til ca. hvert andet måltid, ellers får gekkoen på sigt mangelsygdomme. Planter og frugt tager arten ikke. Intet tyder på, at den skal have færdigfoder.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Hemidactylus turcicus er rolig og kan blive vant til hånden, men den er hurtig, genert og ikke et dyr, der skal håndteres jævnligt. Giv et nyt dyr et par uger i fred. Lad hånden hvile i terrariet, og tag kun gekkoen op, når den selv kommer hen. Hold sessionerne korte, 2-3 minutter, og tag aldrig fat i halen, som den smider med det samme. Hold den over en lav flade, for den bolter.

Hannerne er territoriale og kan slås, så hold kun én han sammen med en eller flere hunner, eller hold dyrene enkeltvis. Både hanner og hunner kan kvidre og klikke, og vedvarende kvidren i en gruppe er et tegn på uro. Er et dyr bidt eller haleløst, så skil dem straks. Om dagen er gekkoen skjult og ser inaktiv ud, så vurder den ud fra, hvordan den opfører sig om aftenen.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Kønnene kan kendes på, at hannen har en kort, vinkelformet række porer foran kloakken, og at han ofte har et bredere hoved. Hannerne er kønsmodne efter højst et år. Hunnerne bliver kønsmodne efter fire til fem måneder op til et år, afhængigt af, hvornår på året de er klækket. Faktaboksen angiver derfor 5-12 måneder, men i Tyrkiet er der målt 2-3 år. Lad hunner nå en fornuftig størrelse og vægt, før de sættes i avl.

PARRING

Avlssæsonen følger foråret og sommeren, fra omkring april til august. Hannen lokker med klik, og hunnen svarer med små pip. Under parringen bider han hunnen i nakken, og jo kraftigere biddet er, jo større er chancen for befrugtning. Hunnen kan gemme sædceller i op til fem måneder i et særligt organ, så ét møde kan give flere kuld. Dyrene er polygame, og forholdet mellem kønnene er i naturen omkring 1:1.

Der findes ingen dokumenterede råd om vinterhvile eller anden forberedelse til parring i fangenskab. En kølig periode om vinteren svarer til naturen, men er ikke bevist nødvendig.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger i gennemsnit to æg pr. kuld, og æglægningen foregår fra midten af maj til august. Hunnen kan lægge op til fire kuld i en sæson. Æggene har en hård skal, som bliver fugtig og gennemsigtig, når ungen er tæt på at klække, og de er små, 10-12 mm lange og vejer omkring 0,3-0,6 g. Hunnen yder ingen yngelpleje, og hannerne kan bide ungerne.

Giv hunnen et fugtigt sted at lægge æggene, fx en lille æske med fugtig vermiculite eller mos. Det vides ikke, hvor mange kuld der er realistiske i fangenskab, så faktaboksen angiver 1-4. Følg hunnens form tæt.

INKUBATION

Udrugningstiden er omkring 40 dage ved ca. 31 °C. Andre angivelser lyder på 40-60 dage, men tiden er usikker, fordi hunnen kan opbevare sæd. Faktaboksen angiver 29-31 °C, men kun 31 °C er dokumenteret. Gå forsigtigt frem, hvis du vil prøve lavere temperaturer.

Æggene lægges i fugtig vermiculite eller perlite i en lille boks med lufthuller, uden at vende dem. Der findes ingen offentliggjorte oplysninger om, at køn afhænger af temperaturen hos denne art, og der findes ingen anbefalinger til fugtighed under udrugningen.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er små, omkring 3 cm fra snude til kloak og med en vægt på ca. 0,3-0,6 g ved klækningen. Hold dem i en lille faunaboks med køkkenrulle og et skjul, og sprøjt let dagligt. Giv dem de mindste fårekyllinger, frugtfluer eller springhaler, pudret let med kalk, hver dag.

Hold ungerne hver for sig eller i små grupper af samme størrelse. Voksne hanner kan være aggressive mod ungerne, så sæt dem aldrig sammen. Der findes ingen vækstkurver for arten i fangenskab. Vej dem af og til, hvis du har en vægt med præcision på 0,1 g, og flyt dem til et større terrarie, når de nærmer sig voksenstørrelse.

Sundhed og typiske fejl

Hemidactylus turcicus er hårdfør, og de fleste problemer skyldes pasningen. Der findes ikke artsspecifik dyrlægelitteratur, så det følgende bygger på almindelig gekkopasning:

- For lidt kalk og D3, især hos unger og æglæggende hunner. Det giver bløde knogler og rystelser. Pudr insekterne.
- Luftvejsinfektion ved konstant høj fugt og stillestående luft. Tegnene er åndenød og slim om næseborene.
- Rester af hud, der sidder fast på tæer og halespids. Giv et fugtigt skjul og løsn forsigtigt resterne med lunkent vand.
- Slugt bundmateriale, som kan give forstoppelse. Brug køkkenrulle til unger.
- Parasitter hos vildfangede dyr. Køb opdrættede dyr, og få en afføringsprøve undersøgt ved nye dyr.
- Tabte haler efter slagsmål eller håndtering. Det er ikke farligt, men halen ser anderledes ud, når den vokser ud.

Et sundt dyr har klare øjne, en fyldig halerod og alle tæer intakte. Søg dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis gekkoen taber sig, ikke spiser i flere uger eller ser slap ud.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.